

Министерство на земеделието и храните

**Оперативен анализ
за основни земеделски култури**

(Бюлетин № 12/2024)

София, 27 март 2024 г.

Съдържание

1.	Външна търговия с основни земеделски култури	3
1.1	Зърнени и маслодайни култури	3
1.2	Плодове и зеленчуци	4
2.	Цени	6
2.1	Зърнени и маслодайни култури	6
2.2	Плодове и зеленчуци	7

Забележки: *Материалът включва оперативни данни, които нямат статистически характер, а служат само като ориентир за текущото състояние на пазара, в т. ч. текуща информация относно товарите с основни зърнени и маслодайни култури, преминали границите на страната чрез основните пристанища.*

1. Външна търговия с основни земеделски култури

1.1 Зърнени и маслодайни култури

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

През изминалата седмица се наблюдава известно раздвижване на износа на ечемик през „Пристанище Варна“ ЕАД¹, с отчетени 25,8 хил. тона. Така, общо изнесеното количество ечемик от началото на пазарната година до момента вече е двадесет и пет пъти повече в сравнение с година по-рано. Експортът на пшеница през порта остава в застои, но въпреки това е близо два пъти над миналогодишния. Все още през пристанището не са преминавали товари с рапица от реколтата ` 2023.

Износ на пшеница, ечемик и рапица от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона

	01.07.2022 – 24.03.2023	01.07.2023 – 24.03.2024	Изменение на годишна база
пшеница	758 520	1 450 679	91,3%
ечемик	6 706	167 281	2394,5%
рапица	11 014	-	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

На този етап няма данни за износ на пшеница, ечемик и рапица от реколтата ` 2023 през „Пристанище Бургас“ ЕАД, опериращо на терминал Бургас – Изток 1.

По предварителни данни на НСИ (обхващащи цялата търговия със зърнени култури - по морски, речен и сухоземен път), през първата половина на пазарната 2023/24 година от страната са изнесени 3 887 хил. тона пшеница, 356,3 хил. тона ечемик и 116,7 хил. тона рапица. Сравнението с аналогичния период на миналия сезон сочи ръст на експорта на пшеница и ечемик от респективно над два пъти и близо пет пъти, докато при рапицата е налице намаление с 39,9%.

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

Общо за периода от началото на септември 2023 г. до 24 март 2024 г. износет на царевица и слънчоглед през „Пристанище Варна“ ЕАД изостава съответно с 57,8% и 66,6% на годишна база, като през последната седмица не са преминавали товари с двете култури.

¹ През последните три пазарни години „Пристанище Варна“ ЕАД формира средно 23% от общия експорт на пшеница и ечемик от страната, 38% от този на царевица и 4% от този на слънчоглед.

**Износ на царевица и слънчоглед
от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона**

	01.09.2022 – 24.03.2023	01.09.2023 – 24.03.2024	Изменение на годишна база
царевица	212 355	89 715	-57,8%
слънчоглед	14 494	4 837	-66,6%

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

До момента не е реализиран износ на царевица и слънчоглед – реколта `2023 от „Пристанище Бургас“ ЕАД.

При общия износ на царевица за зърно по всички канали (предварителни данни на НСИ), в рамките на периода септември – декември 2023 г. се отчита увеличение с 63,5% спрямо година по-рано (до 272,7 хил. тона), а при този на слънчоглед - с 37,1% (до 284,6 хил. тона).

Внос

От началото на съответните пазарни години (м. юли 2023 г. за есенните и м. септември 2023 г. за пролетните култури) през „Пристанище Варна“ ЕАД са внесени 2,7 хил. тона рапица и 9 хил. тона слънчоглед. Няма данни за осъществени доставки на пшеница, ечемик и царевица през наблюдаваните терминали във Варна и Бургас.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

По предварителни данни на НСИ, през периода юли – декември 2023 г. от чужбина са доставени 46,2 хил. тона пшеница и 81,1 хил. тона рапица, което е респективно с 32,2% и 154,6% над нивото отпреди една година. Реализираният импорт на ечемик до края на 2023 г. възлиза на едва 896 тона, при 6,2 хил. тона по същото време на миналия сезон.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

През първите четири месеца на пазарната 2023/204 година (септември – декември 2023 г.) се наблюдава спад на вноса на царевица и слънчоглед на годишна база, съответно с 36,8%, до 14,7 хил. тона и с 16,2%, до 412 хил. тона.

1.2 Плодове и зеленчуци

По предварителни данни на НСИ, през 2023 г. в страната са внесени 296,6 хил. тона пресни зеленчуци, с 4,1% повече спрямо 2022 г. При вноса на пресни плодове се отчита минимално увеличение – с 0,9%, до 397,5 хил. тона.

Повишението на общия внос на пресни зеленчуци е свързано най-вече с по-големите доставки на домати (с 8,8 хил. тона или 9,8%), пиперки (с 4,2 хил. тона или 14,4%) и картофи (с 2,5 хил. тона или 5,1%). Значително повече са и влезлите количества патладжани

(със 7,2%) и бобови зеленчуци (със 72,4%, предимно грах). Същевременно, вносът на краставици, тиквички, моркови, лук, марули, гъби и зеле се свива с от 0,2%(краставици) до 21,8% (зеле).

Половината от общия внос на пресни плодове през 2023 г. се формира от цитрусовите плодове и бананите - общо 198,6 хил. тона, което е с 4,2% над нивото от предходната година. Сравнително голям дял заемат и доставките на ябълки (13,5%), които се свиват с 11,6%, до 53,8 хил. тона. Внесените количества круши, черупкови плодове, пъпеши, дюли са с между 23,2% (круши) и 71,5% (дюли) повече на годишна база, а при малините и черешите ръстът достига съответно над два пъти и около три пъти. Импортът на сливи и вишни спада почти наполовина, а този на ягоди, праскови, кайсии, грозде и дини – в границите от 0,4% (ягоди) до 13,7% (дини).

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци за 2023 г., сравнено с 2022 г., тона

Поток	Продукти	2022	2023	Изменение на годишна база
Внос	пресни зеленчуци	284 807	296 559	4,1%
	пресни плодове	393 915	397 534	0,9%
Износ	пресни зеленчуци	38 473	39 245	2,0%
	пресни плодове	76 812	69 357	-9,7%

Източник: данни на НСИ (предварителни данни за 2023 г.), обработени от МЗХ

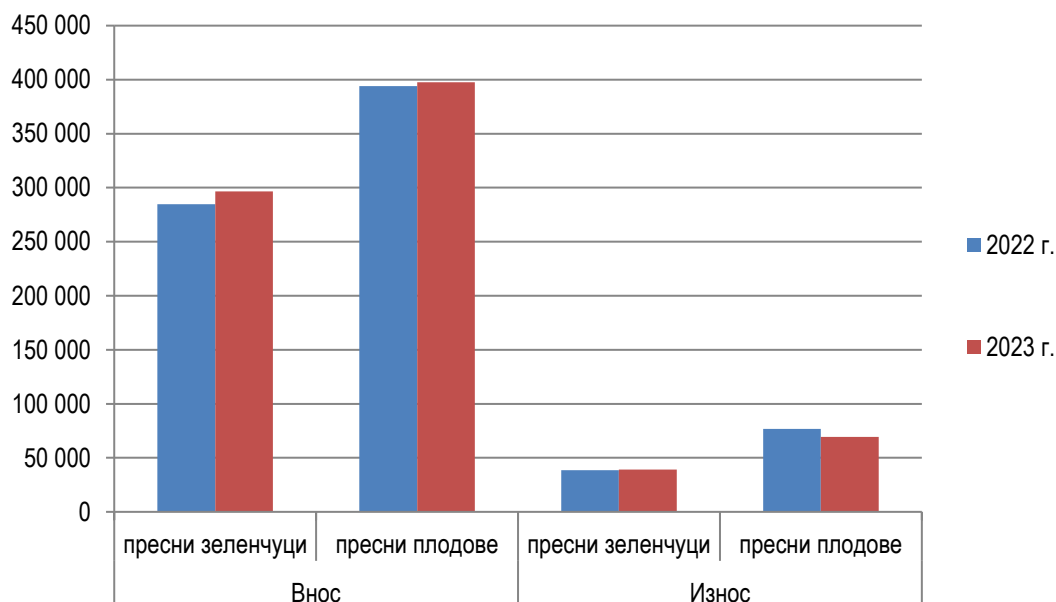
Бележка: „пресни зеленчуци“ включва търговията по тарифни кодове от 07010000 до 07099990, а „пресни плодове“ – търговията по тарифни кодове от 08010000 до 08109075.

Износът на пресни зеленчуци през 2023 г. нараства с 2% на годишна база, до 39,2 хил. тона, докато този на пресни плодове се свива с 9,7%, до 69,4 хил. тона.

При пресните зеленчуци, най-значимо в количествено изражение е увеличението при доматиите – с 23% и пиперките – с 28,5%. Сериозно се разширява и реализацията извън страната на гъби (с 14,1%), моркови и репи (с 22,2%) и лукови зеленчуци (с 26,4%). Съществено по-малко са изнесените количества краставици - с 25,1% и картофи – с 39,6%.

Регистрираният износ на пресни плодове през 2023 г. включва значително количество продукти, които не са произведени в България, в т. ч. 40,8 хил. тона цитрусови плодове. Износът на дини е с близо 9 хил. тона (38,8%) под нивото от предходната година. По-малко са и реализираните извън страната ягоди, вишни, пъпеши, сливи и кайсии - в границите от 1,4% (ягоди) до 86,1% (кайсии). Експортът на дюли, круши, грозде, киви, боровинки и череша нараства няколкократно на годишна база, а този на ябълки, праскови и черупкови плодове – съответно с 3,1%, 4,3% и 36,1%.

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци, тона

2. Цени

2.1 Зърнени и маслодайни култури

Като цяло, към 20 март 2024 г. се отчита леко поевтиняване на основните зърнени и маслодайни култури на седмична база, което варира от 0,3% (хлебна пшеница и ечемик) до 1,5% (фуражна пшеница). Изключение прави царевицата, чиято цена остава непроменена.

Средни изкупни цени на основни зърнени и маслодайни култури към 20.03.2024 г., лв./тон без ДДС

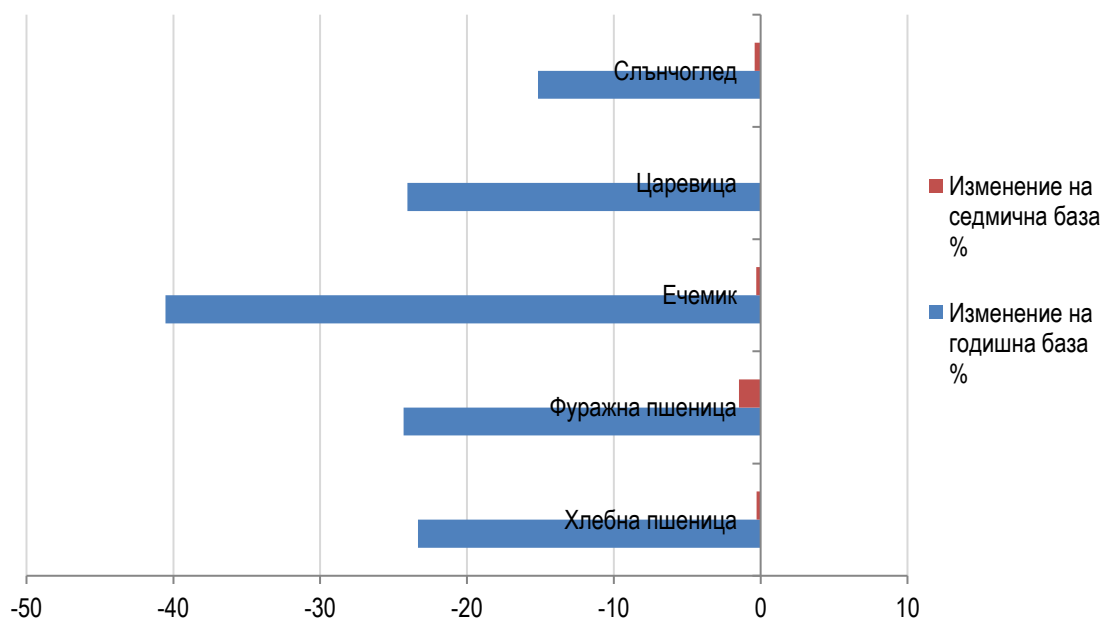
	22.03.2023	13.03.2024	20.03.2024	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
Хлебна пшеница	467	359	358	-23,3	-0,3
Фуражна пшеница	440	338	333	-24,3	-1,5
Ечемик	565	337	336	-40,5	-0,3
Царевица	449	341	341	-24,1	0,0
Слънчоглед	851	725	722	-15,2	-0,4
Рапица	*	*	*	-	-

Източник: САПИ ЕООД (средноседмични цени); изчисления на МЗХ

* няма данни

Средните изкупни цени на основните зърнени култури са с между 24,1% (царевица) и 40,5% (ечемик) под нивата отпреди една година. По-умерен е ценовият спад при слънчогледа - 15,2%.

**Изменение на изкупните цени на основни зърнени и маслодайни култури към
20.03.2024 г.**

2.2 Плодове и зеленчуци

Повечето от основните плодове и зеленчуци, налични на тържищата по това време на годината, се предлагат на по-ниски цени спрямо предходната седмица – в рамките на 0,2% (червен пипер) - 4,6% (вносни домати). Седмично поскъпване се регистрира единствено при картофите (с 0,7%) и ябълките (със 7,7%).

Средни цени на едро на основни плодове и зеленчуци към 22.03.2024 г., лв./кг

	24.03.2023	15.03.2024	22.03.2024	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
картофи	1,24	1,36	1,37	10,5	0,7
домати (оранжерийни)	3,64	*	*	-	-
домати (открити площи)	*	*	*	-	-
домати (внос)	3,30	3,07	2,93	-11,2	-4,6
краставици (оранжерийни)	4,40	*	*	-	-
краставици (внос)	3,61	2,95	2,87	-20,5	-2,7
пипер (зелен)	*	*	*	-	-
пипер (червен, внос)	4,48	4,69	4,68	4,5	-0,2
зеле	0,90	1,24	1,22	35,6	-1,6
дини	*	*	*	-	-
пъпеши	*	*	*	-	-
праскови	*	*	*	-	-
череша	*	*	*	-	-
ябълки (внос)	*	1,81	1,95	-	7,7

	24.03.2023	15.03.2024	22.03.2024	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
сливи	*	*	*	-	-
круши	*	*	*	-	-
десертно грозде	*	*	*	-	-

Източник: ДКСБТ; изчисления на МЗХ

* няма данни

Сравнението с аналогичния период на миналата година сочи повишение на средните цени на едро на червен пипер (с 4,5%), картофи (с 10,5%) и зеле (с 35,6%). Същевременно, вносните домати и краставици са поевтинели, съответно с 11,2% и 20,5%.

Изменение на цените на едро на основни плодове и зеленчуци към 22.03.2024 г.

